

ЗЕЛЕНЕ ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ

КЕРІВНІ ПРИНЦИПА ТА ІНСТРУМЕНТИ
ДЛЯ ТИХ, ХТО УХВАЛЮЄ РІШЕННЯ

ЯК ЦЬОГО ДОСЯГНУТИ?

KSE

Kyiv
School of
Economics

Вікно

МОЖЛИВОСТІ

Україна може зробити післявоєнне відновлення

- Кращим / Better
- **Зеленішим / Greener**
- Інклюзивним / Inclusive
- Результативним / Effective
- Витривалим / Resilient

АЛЕ ЯК ДО
ЦЬОГО
ПРИЙТИ?

UN
DP

KSE

Kyiv
School of
Economics

Build Back Better...

можна використовувати як концепцію відновлення після стихійних лих, COVID-19, а тепер і післявоєнного відновлення

має різні амбіції щодо клімату та екологічної складової

може мати різний політичний підтекст у різних країнах

UN
DIP

KSE

Kyiv
School of
Economics

NEXT GEN EU

€806.9 billion

**MAKE IT GREEN
MAKE IT DIGITAL
MAKE IT REAL**

#EUDataCrunch

European Commission

Ukraine: building back better and greener

DISCLAIMER: All opinions in this column reflect the views of the author(s), not of EURACTIV Media network.

By Iryna Stavchuk ⌚ Est. 6min

📅 24 Feb 2023 (updated: 📅 3 Mar 2023)

Forbes

FORBES > INNOVATION > SUSTAINABILITY

A Marshall Plan For Building Back Green In Ukraine?

Marianne Lehnis Contributor ⌚

I write about the intersection of climatetech and entrepreneurship.

Follow

AL GREEN ECONOMIC GROWTH PROPELLING GLOBAL GREEN ECONOMIC GROWTH

G7
United Kingdom 2021

BUILD BACK BETTER FOR THE WORLD
INVESTING IN GLOBAL GREEN INFRASTRUCTURE

Kyiv School of Economics

Як нам пересвідчитися, що ми «відбудовуємо зеленіше»?

Українській владі, неурядовим стейкхолдерам, міжнародним організаціям та партнерам бракує спільної концепції зеленого відновлення

Відтінки зеленого:

Відбудувати краще ніж було / Build back better
Будувати надалі краще/ Build forward better
Відбудувати більш стало ніж було / Build back sustainably
Відбудувати зеленіше ніж було / Build back green
Відновлення сприятливе для довкілля / Nature positive recovery
Кліматично нейтральне відновлення / Climate-neutral recovery
Стале відновлення / Sustainable recovery
Зелене відновлення / Green recovery
Стала відбудова / Sustainable reconstruction
Стала та інклюзивна відбудова / Sustainable and inclusive reconstruction
Інклюзивне, зелене та стійке відновлення / Inclusive, green and resilient recovery
Відбудова України зі стійкою енергетичною системою, вуглецево-нейтральною енергетичною системою / Rebuilding Ukraine with a Resilient, Carbon-Neutral Energy System
Післявоєнне зелене відновлення / Post-War Green Recovery
Кліматично-позитивний план економічного відновлення / A climate-positive plan for economic recovery
План Маршалла / Marshall Plan

Відбудувати зеленіше і відбудувати більш стало можна визначити як **принципи** загальної концепції Build Back Better

Відбудувати зеленіше
декарбонізація та важливість боротьби зі зміною клімату, скорочення або поетапна відмова від викопного палива - вугілля, газу чи нафти.

Відбудувати більш стало
біорізноманіття, зменшення використання природних ресурсів та рівня забруднення

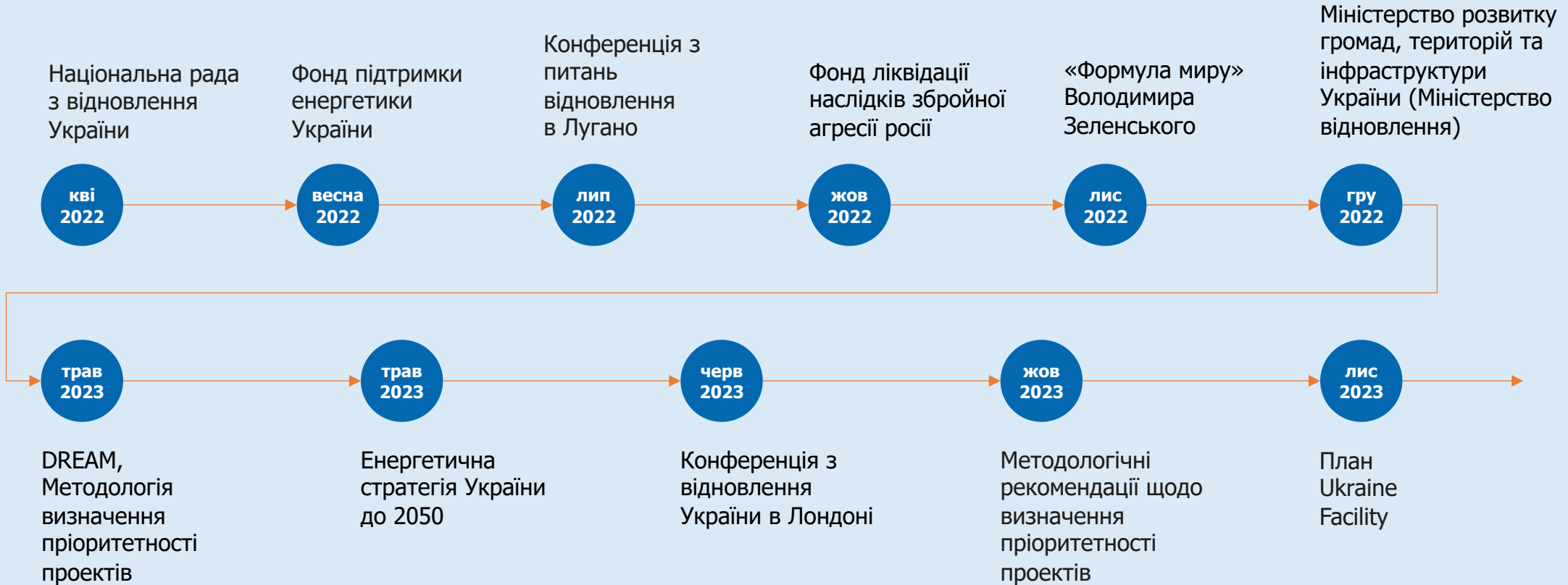

UN
DP

KSE

Kyiv
School of
Economics

Заходи Уряду України з екологічного відновлення 22-23

Від Луганно до Лондона

Конференція з питань відновлення в Луганно

Одна з ключових цілей Плану - модернізація економіки та сталий розвиток. План складається з п'яти керівних принципів відновлення:

- починати зараз, нарощувати поступово;
- досягати процвітання на засадах справедливості;
- інтегруватися в ЄС, як інституційно, так і регуляторно, в європейські ланцюги доданої вартості, в тому числі зелені;
- **Build Back Better** – створювати кращу якість та більш передові і стійкі технології, що відповідатимуть зеленому переходу та цифровій трансформації;
- сприяти приватним інвестиціям та підприємництву.

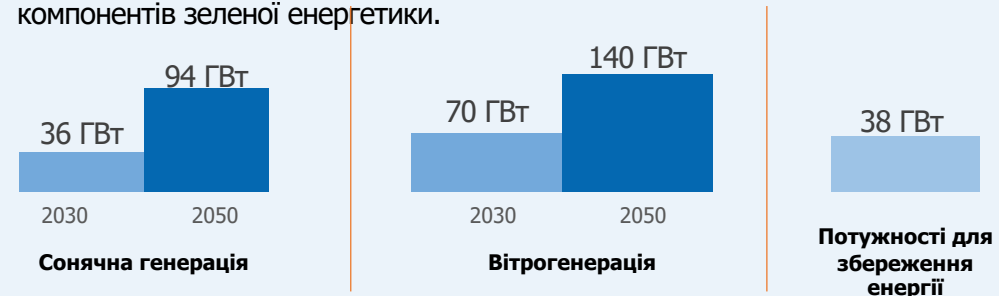
33% витрат на відновлення можна класифікувати як зелені, 60% - як нейтральні, а 6% - як такі, що фінансують викопні види палива, переважно в енергетичному та оборонному секторах.

Але кліматичним індикаторам бракує міжсекторального характеру та узгодженості із Зеленим курсом ЄС.

Конференція з відновлення України в Лондоні

Документ містить кілька цілей та запланованих заходів у сфері зеленого відновлення, а саме :

- Зростання **сонячної генерації** - до 36 ГВт до 2030 року, до 94 ГВт до 2050 року.
- Зростання **вітрогенерації** – до 70 ГВт до 2030 року, до 140 ГВт до 2050 року.
- Нові **потужності для накопичення енергії** – 38 ГВт.
- **Виробництво зелених технологій** – обладнання для виробництва та зберігання енергії, електролізних установок, теплових насосів
- Виробництво **водню** - 43 ГВт потужностей до 2050 року, з метою експорту в ЄС (3,5 млн т), виробництва **зеленої сталі** (2,3 млн т), виробництва **зелених добрив** (1,5 млн т).
- **Виробництво біометану**, будівництво ГЕС та ГАЕС були серед інших компонентів зеленої енергетики.

Відсутні плани відновлення для інших секторів, окрім енергетики.

План не містив індикаторів відповідності НВВ (NDC) та цілі кліматичної нейтральності України,

а також

не визначав заходи/політику, які уряд має використовувати для сприяння швидкому розвитку зеленої енергетики.

АЛЕ ЦЬОГО

НЕДОСТАТНЬО

Проте

Не існує єдиної державної концепції для Build Back Better або зеленого відновлення, а отже:

→ Не існує нормативних мінімальних показників "зеленості" проектів з відновлення

→ Не існує критеріїв зеленого відновлення, які б відповідали вимогам МФО (IFIs) та МФУ (DFIs), політиці ЄС щодо ВВП, а також системі показників ОЕСР та МВФ

→ Такі критерії не інтегровані в планування відновлення

→ Не існує переліку технологій та типів проектів, в які не будуть залучатися інвестиції

→ Не існує встановленої мінімальної частки витрат на відновлення, яка буде зеленою

→ Регуляторна та інституційна архітектура зеленого відновлення (включаючи архітектуру кліматичного врядування) все ще не створена

→ Спроможність місцевих органів влади залишається вкрай обмеженою і не може забезпечити лідерство у процесі відновлення

→ Екологічне законодавство повільно наближається до відповідного *acquis communautaire*, а в деяких випадках навіть порушує його вимоги

**Так
відбувається
тому, що ...**

UN
DP

KSE

Kyiv
School of
Economics

Bottlenecks – вузькі місця зеленого відновлення

UN
DP

KSE

Kyiv
School of
Economics

Мінімальний рекомендований набір зелених індикаторів в умовах війни:

- 1** Відповідність цілям Паризької угоди, скорочення викидів парникових газів у порівнянні з альтернативними проектами, тонн CO₂-еквіваленту.
- 2** Зниження енергоспоживання порівняно з альтернативними проектами, тонн нафтового еквіваленту.
- 3** Частка додаткової генерації з ВДЕ у структурі виробництва електроенергії, % або МВт нової встановленої потужності.
- 4** Частка зелених видатків у загальних видатках бюджету, %.
- 5** Вплив на біорізноманіття, зменшення викидів у водні ресурси, повітря, підвищення ефективності використання ресурсів та зменшення обсягів твердих відходів.

Якими є умови доступу до фінансування зеленого відновлення?

Для МФО (IFIs) та Банків розвитку (DFIs) **зміна клімату та вплив на навколишнє середовище** є не лише компонентом їхнього комплексного аналізу клієнта, але й тим, що визначає їхні довгострокові плани щодо інвестування та управління портфелем.

Український уряд та **бізнес недостатньо підготовлені до зелених вимог та стратегій IFIs та DFIs.**

Це може призвести до:

- прогнозованого зниження конкурентоспроможності в майбутньому,
- неготовності до більш жорсткого регуляторного середовища, яке очікується в результаті європейської інтеграції України
- значної шкоди для цілісності довкілля та здоров'я населення.

					
Загальна політика інституції					
Фінансування виключно зелених проектів		X	X	✓	X
Фінансування проектів з викопних палив (видобуток і спалювання)	Нафта Газ Вугілля	X	X	X	Газ фінансується з жорсткими вимогами
Частка з фінансування зелених проектів від загального бюджету	у 2020	58%		100%	
	Ціль	50% до 2025	50% до 2025	100%	35% у 2021-2025
Досягнення кліматичної нейтральності портфелю		2050	2050	2030	2050
Оцінка ESG критеріїв клієнта (напр., через опитування)		✓	✓	✓	✓
Наявність програми зеленої відбудови України		✓	✓	✓	✓
Вимоги до проєкту					
Узгодженість з цілями сталого розвитку ООН		✓	✓	✓	✓
Відповідність ЄЗК		✓	✓	✓	X
Відповідність цілям Таксономії ЄС та її принципам		✓	✓	✓	X
Відповідність кліматичним законам ЄС		✓	✓	n/a	X
Узгодженість з НВВ та/чи Нац. планом з енергетики і клімату		✓	✓	✓	✓
Узгодженість з Паризькою Угодою		✓	✓	✓	✓
Наявність Звіту з ОВНС/ОВД та Плану ESMP		✓	✓	✓	✓
Моніторинг/оцінка викидів ПГ та їхнього скорочення		✓	✓	✓	✓
Врахування "тіньової" вартості вуглецю в аналізі		✓	✓	✓	✓
Використання найкращих доступних технологій (BAT)		✓	✓	✓	X
Заходи щодо піклування про біорізноманіття, поводження з відходами, енергоефективність		✓	✓	✓	✓

Коли ми розпочинаємо зелене відновлення?

Позиція уряду України

Попри те, що план Лугано містить зелений компонент, в ньому нічого не сказано про те, чи будуть застосовуватися зелені принципи з самого початку (в т.ч. під час війни), чи зелене відновлення почнеться на більш пізніх етапах.

Наше бачення

Зелений компонент має бути основою **на всіх етапах відновлення України**, включаючи етап швидкого відновлення, відповідно до поточних кліматичних та екологічних зобов'язань України, а також майбутніх зобов'язань, що впливають із продовження процесів інтеграції до ЄС.

Хоча відновлення у повній відповідності до Паризької угоди та найкращих європейських/міжнародних стандартів може бути неможливим до закінчення війни, важливо **враховувати** ці аспекти вже зараз.

Існуючі законодавчі та нормативні акти, а також фінансові стимули в Україні є **недостатніми для забезпечення процесу відновлення**, який відповідатиме траєкторії, необхідній для досягнення чистого нуля або запобігання зростанню рівня забруднення порівняно з довоєнними показниками.

На етапі швидкого відновлення слід використовувати **мінімальні зелені індикатори, щоб закласти основи концепції Build Back Better**, а також запустити початкові процеси врахування наскрізного характеру боротьби зі зміною клімату та захисту довкілля.

Якщо зелений компонент починає інтегруватися в проекти відновлення до закінчення війни, тобто на етапі швидкого відновлення, обсяг і вага індикаторів сталого розвитку можуть бути зменшені з огляду на терміновість і соціальні потреби.

Kyiv
School of
Economics

Хто буде головним рушієм зеленого відновлення?

Уряди все частіше створюють координуючі інституції з питань зміни клімату

 У складі Європейської Комісії є Генеральний директорат (на кшталт міністерства) з питань клімату та Генеральний директорат з питань навколишнього середовища.

Координуюча роль: **Виконавчий віце-президент ЄК** Марош Шефчович відповідає за реалізацію Європейського зеленого курсу.

 Координуюча роль: **Спеціальний представник Президента США з питань клімату** Джон Керрі.

 Координуюча роль: **Спеціальний представник з питань міжнародної кліматичної політики (Міністерство закордонних справ Німеччини)** Дженніфер Морган.

 Незалежний **Комітет з питань зміни клімату** консультує уряд і звітує перед парламентом про прогрес, досягнутий у скороченні викидів парникових газів.

Кліматичні питання поєднуються з економікою чи енергетикою

 Міністерство економіки та енергетики було переформатовано в **Міністерство економіки та клімату**.
Водночас функціонує **Міністерство захисту довкілля**.

 Міністерство бізнесу, енергетики та промислової Стратегії відповідає за боротьбу зі зміною клімату.
Водночас функціонує **Міністерство охорони навколишнього середовища**.

 Міністерство клімату, енергетики та комунальних послуг.
Водночас функціонує **Міністерство захисту довкілля**.

 Міністерство економіки та клімату (до компетенції якого також належать питання енергетики).
Водночас функціонує **Міністерство сільського господарства та природи**.

 Міністерство клімату та навколишнього середовища (до компетенції якого також входять питання енергетики).

Зони відповідальності

Міністерство клімату

Технології декарбонізації, зелене фінансування, вуглецеві ринки, ВДЕ, інвестиції, бюджет викидів парникових газів, сталий розвиток

Міністерство захисту довкілля

Захист води, повітря, ґрунту; лісів та інших екосистем, біорізноманіття; циркулярна економіка, відходи, небезпечні речовини, радіоактивність

Хто watchdog зеленого відновлення?

Як забезпечити прийняття парламентом і Кабінетом Міністрів законів і нормативно-правових актів, що відповідають критеріям зеленого відновлення?

Окремий орган чи комітету?

Координуючий Віце-прем'єр, Міністерство, що відповідає зеленого відновлення чи заступники міністрів з питань зеленого відновлення?

Як посилити лідерство місцевих органів влади?

Build Back Greener для бізнесу

1. Для бізнесів, які шукають фінансування або залучення інвестицій, важливо почати інтеграцію мінімальних зелених компонентів у проекти та загальну діяльність підприємств.
2. Почати організовувати діяльність компанії у відповідність до ключових європейських екологічних та кліматичних політик, щоб позиціонувати ваш бізнес як конкурентоспроможного постачальника послуг або товарів на європейському ринку.
3. Великі підприємства можуть розглянути можливість оцінки власного внеску у досягнення цілей, встановлених основними національними стратегіями в галузі енергетики, клімату та довкілля, для кращого позиціонування своїх проєктів для фінансування.
4. Ознайомитись з національними стратегічними документами, які охоплюють відновлення, і визначити проєкти, які може профінансувати держава, міжнародні організації та IFIs відповідно до цих документів.
5. Збільшувати обізнаність про клімат та довкілля в компанії, насамперед, на рівні вищого керівництва, з урахуванням ризик-орієнтованого підходу до такого розвитку та відновлення.
6. Оцінити принципи та практики сталого бізнесу підрядників та партнерів для аналізу їхньої звітності з питань ESG та динаміки зниження вуглецевого сліду.

KSE

Kyiv
School of
Economics

